

حیاطینہ

مرگ تاجرانہ

شہید و شہادت

در کلام رہبر معظم انقلاب اسلامی (مدظلہ العالی)

موسسه پژوهشی و نشری
انقلاب اسلامی

مقدمه

همان‌طور که رسیدن به قلّه‌های سربه‌فلک‌کشیده بدون تحمّل سختی‌های راه، میسر نیست، آرمانهای والا نیز به راحتی و بدون پشت سر گذاشتن دشواری‌ها و سختی‌ها امکان ندارد. آرمان بلند اسلام و نظام اسلامی رسیدن به حیات طیّبه است و دست‌یابی به این هدف نیز از این قاعده مستثنی نیست. حیات طیّبه با تربیت درونی تک تک افراد جامعه حاصل می‌گردد و این خود سختی و تلاش خاصی را می‌طلبد. از سوی دیگر دسترسی به این آرمان زمانی حاصل میشود که حیات معنوی در کنار رفاه و پیشرفت مادی باشد و روشن است که رساندن جامعه به پیشرفت مادی در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی نیز بر سختی‌های این مسیر می‌افزاید.

انسان مؤمن انقلابی که پیشران جامعه در رسیدن به این اهداف است، خود را برای همه‌ی سختی‌ها و مشقّت‌های راه آماده کرده است و با کسب و تقویت روحیه‌ی جهادی، موانع را یکی پس از دیگری پشت سر قرار میدهد. علاوه بر صعوبت‌های طبیعی رسیدن به آرمان حیات طیّبه، برخی موانع دیگر نیز در مسیر دستیابی به این آرمان رخ مینماید. دشمنان اسلام

و انقلاب اسلامی که پیشرفت جامعه‌ی اسلامی را خطری در برابر اهداف شیطانی خود میدانند از هر طریق ممکن، برای به شکست کشاندن برنامه‌ها و طرح‌های نیروهای مؤمن و انقلابی، دست به توطئه میزنند.

دشمن گاهی با تحریمهای اقتصادی، زمانی با تحریمهای سیاسی و گاهی با جنگ نرم و تهاجم فرهنگی به تقابل با انقلاب اسلامی میپردازد و غالباً تا این روشها جواب دهد دست به ماجراجویی و اقدام به جنگ سخت و نظامی نمیزند. در جنگ نظامی هم تا میتواند تلاش میکند که ابتدا با استفاده از مزدوران خود، جنگ نیابتی برپا کند و در نهایت گزینه‌ی جنگ مستقیم را اجرایی میکند.

البته هیچ‌یک از این روشها جدید نبوده و از گذشته‌ی تاریخ همیشه حزب «شیطان» در برابر حزب «الله» از این راهکارها استفاده کرده است. قرآن کریم میفرماید: «وَكُلَّيْنِ مِنْ نَبِيِّ قَاتِلٍ مَعَهُ رِيثُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا»^۱.

اما در برابر دشمن جز استقامت هیچ راه دیگری وجود ندارد و تجربه‌ی تاریخی نشان داده که نرمی و نشان دادن ضعف، جز بر روحیه‌ی زیاده‌خواهی او نیفزوده است. اینجا است که نقش روحیه‌ی شهادت‌طلبی در پیشرفت جامعه‌ی ایمانی معلوم میگردد. نیروهای مؤمن انقلابی در همه‌ی شرایط باید آمادگی مبارزه و جانفشانی در برابر دشمن باشند و اصل وجود این روحیه، از عوامل بازدارنده‌ی دشمن در همه‌ی جبهه‌های نبرد است.

نیروی ایثارگر انقلابی در کارزار حق و باطل بر اساس نصّ قرآن کریم میدانند که یکی از دو عاقبت نیک در برابر او است: یا دشمن را از سر راه پیشرفت جامعه برمیدارد، یا خود شربت شهادت مینوشد و به مقام «عند

۱. سوره‌ی آل عمران، بخشی از آیه‌ی ۱۴۶: «و چه بسیار پیامبرانی که مجاهدان خداپرست فراوانی در کنار آنها جنگیدند و به خاطر آنچه که در راه خدا بر آنها وارد شد، سست و ضعیف نشدند.»

رَبِّهِمْ يَرْزُقُونَ» راه می‌یابد.

شهید در فرهنگ اسلامی از ارج و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و ثوابها و درجات عظیمی برای او ذکر شده است. حضرت امام خمینی (قدس سرّه) که قافله‌سالار کاروان شهدای انقلاب اسلامی است در این زمینه می‌فرماید: «درباره‌ی شهید آنقدر از اسلام و اولیاء اسلام روایات وارد شده است بر فضل شهید که انسان متحیر می‌شود. در روایتی از رسول اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) نقل شده است که ... شهید نظر میکند به وجه‌الله و این نظر به وجه‌الله راحت است برای هرنبی و هر شهید. این آخر چیزی است برای انسان، آخرین کمالی است که برای انسان است.»^۱

رهبر معظّم انقلاب اسلامی که از سال ۴۲ در مسیر جهاد و مبارزه برای تحقّق حاکمیت اسلام گام نهاده و خود نیز تا مرز شهادت پیش رفته است، در بیانات متعدّدی به موضوع شهید و شهادت پرداخته‌اند. ایشان بارها در تشیّع پیکر مطهر شهدا شرکت کرده و به زیارت قبور مقدّس شهدا رفته و بر پاک‌کنندگان یادواره‌های شهدا را تکریم کرده‌اند. همچنین ایشان با اهمّیت ویژه‌ای که برای خانواده‌ی معظّم شهدا قائل هستند از ابتدای انقلاب تا کنون دیدارهای متعدّدی را با این اسوه‌های صبر و استقامت داشته‌اند. گاهی میزبان این عزیزان بوده‌اند و در بسیاری از موارد خود به منازل ایشان رفته‌اند. یکی از دیدارهای همیشگی ایشان در سفرهای استانی، دیدار با جمع زیادی از خانواده‌های محترم شهدا و حضور در منزل چند شهید از شهدای آن دیار است.

باب شهادت با وجود جهاد در دفاع از حرم اهل بیت (علیهم‌السلام) هنوز مفتوح است و معظّم‌له با توجّه به اهمّیت دفاع از حرم و انقلاب اسلامی در بیرون از مرزها، دیدارهای متعدّدی را نیز با خانواده‌های معظّم شهدای

۱. صحیفه‌ی امام، ج ۱۳، صص ۵۱۳-۵۱۴.

مدافع حرم داشته‌اند.

تکریم شهدا و خانواده‌های مکرم ایشان به شهدای ایرانی محدود نمی‌شود و ایشان مجاهدان لبنانی، افغانستانی، پاکستانی، عراقی و یمنی را نیز مورد تفقد و توجه قرار داده‌اند.

کتاب حاضر مشتمل بر بیانات ایشان در موضوع شهید و شهادت و همچنین رهنمودهای ایشان به مسئولان، خانواده‌های معظم شهدا و اقشار مختلف در این زمینه است.

امید است با حفظ و رشد روحیه‌ی شهادت‌طلبی، هیچ دشمنی حتی فکر هیچ ماجراجویی را نسبت به کیان اسلامی به ذهن خود راه ندهد. سخن آخر دعایی است از لسان رهبر معظم انقلاب اسلامی در در حرم مطهر رضوی:

«پروردگارا! همه‌ی ما را، زندگی ما و عمر ما را، ختم به خیر بفرما؛ برای این حقیر و هرکسی که علاقه‌مند است، شهادت را به‌عنوان آخرین پله‌ی زندگی ما قرار بده.» آمین

و من الله التوفیق

خاکِ ریحِ لید او آسوفند مقام آلفا
سید عیوض

فهرست مطالب

فصل اول: چیستی شهادت	۱
۱. تعریف شهادت	۳
۲. ارزش و جایگاه شهادت	۴
۱-۲. زیباترین و باارزش‌ترین مرگها	۵
۲-۲. هدیه‌ی الهی در قبال «قیام‌الله» و «مجاهدت» شهید	۷
۳-۲. شهادت؛ مفهوم اختصاصی ادیان	۹
۴-۲. مرگ زیرک‌ترین انسانها	۱۰
۵-۲. کهنه نشدن شهادت با گذشت زمان	۱۴
۶-۲. همراه بودن با تسلّا و آرامش برای بازماندگان	۱۵
۳. تفاوت درجات شهادتها	۱۶
۱-۳. عناصر مؤثر در اختلاف درجات شهادتها	۱۶
۲-۳. مراتب و مقامات شهیدان	۲۱
۴. علمداران کاروان شهادت	۲۲
۱-۴. پیامبران الهی	۲۲
۲-۴. امام حسین (علیه‌السلام)	۲۵
۳-۴. امام خمینی (قدس‌سره)	۲۸
۵. ملحقان به شهدا	۲۸
۱-۵. جانبازان؛ شهدای زنده	۲۸
فصل دوم: ویژگی‌های شهیدان	۳۱
۱. ویژگی‌های فردی	۳۳

- ۱-۱. ایثار و دل بریدن از عواطف و خواسته‌های شخصی ۳۳
- ۲-۱. اخلاص و حرکت فی سبیل الله ۳۹
- ۳-۱. برخورداری از ایمان، تقوا و قدرت معنوی ۴۲
- ۴-۱. آرمان‌گرایی و جهان‌بینی الهی ۴۵
- ۵-۱. پیشسازی در دین‌فهمی و دین‌داری ۴۷
- ۶-۱. الگوگیری از معصومین (علیهم‌السلام) ۴۸
- ۷-۱. عقلانیت و منطقی‌گرایی ۴۹
- ۸-۱. تکلیف‌گرایی در کنار برنامه‌ریزی برای رسیدن به نتیجه ۴۹
- ۹-۱. خودآگاهی و روشن‌بینی ۵۰
۲. ویژگی‌های شهیدان در تعامل با جامعه ۵۲
- ۱-۲. ترجیح دادن مصالح امت اسلامی بر خواست خود ۵۲
- ۲-۲. بصیرت، شناخت نیاز لحظه و شجاعت اقدام در فرصتها ۵۳
- ۳-۲. نترسیدن از غربت و استقبال از مرگ ۵۶
- ۴-۲. گمنامی و بی‌ادعایی ۵۷
۳. ویژگی‌های شهیدان در برخورد با دشمنان ۵۷
- ۱-۳. ایستادگی و مقاومت در برابر دشمنان و به عجز درآوردن آنان ۵۷
- ۲-۳. نترسیدن از تجهیزات مرگبار دشمن ۵۸
- فصل سوّم: آثار شهادت** ۶۱
۱. آثار فردی شهادت ۶۳
- ۱-۱. نزول ملائکه‌ی الهی و بهره‌مندی از عطر فرشتگان ۶۳
- ۲-۱. رسیدن به برترین دستاورد بشری و اوج قلّه‌ی کمال و افتخار ۶۳
- ۳-۱. برخورداری از نور قیامت و دیدن چهره‌ی محبوب ۶۴
- ۴-۱. کسب رضوان الهی و رسیدن به قرب الهی ۶۶
- ۵-۱. مشاهده‌ی وعده‌ی الهی و جدا شدن از خوف و حزن ۶۷
- ۶-۱. اشراف بر عالم دنیا و اعمال انسانها ۶۸
۲. آثار اجتماعی شهادت ۶۹
- ۱-۲. الگوسازی برای جوانان و حق‌طلبان ۷۰
- ۲-۲. نشان دادن راه و هدف به همگان ۷۳

- ۳-۲. آزادی، خودباوری و استقلال از وابستگی ۷۵
- ۴-۲. شکست ناپذیر کردن انقلاب و میهن و دور کردن خطر دشمن ۷۹
- ۵-۲. گسترش صفا، معنویت و نشاط انقلابی در جامعه ۸۲
- ۶-۲. حرکت آفرینی و استحکام بخشی به بازماندگان ۸۳
- ۷-۲. کنار رفتن فتنه، نفاق، کفر و فساد در جامعه ۸۷
- ۸-۲. ماندگار شدن اهداف الهی و مستحکم شدن ارزشها در جامعه ۸۹
- ۹-۲. حفظ عزّت و شرافت ملت در برابر حاکمان ظالم و متجاوزان ۹۲
۳. آثار جهانی و تاریخی شهادت ۹۹
- ۱-۳. حفظ اسلام و سربلند شدن آن در عالم ۹۹
- ۲-۳. ایجاد اقتدار برای کشور و نظام در میان ملّتها ۱۰۵
- ۳-۳. سرافراز شدن نظام و اثبات حقّانیت آن برای جهانیان ۱۱۰
- ۴-۳. محکومیت جنایتکاران در چشم منصفان عالم ۱۱۱
- ۵-۳. الگوگیری و بیداری ملّتها و گرایش آنها به معنویت ۱۱۵
- فصل چهارم: وظایف ما نسبت به شهیدان ۱۲۱**
۱. تکریم شهیدان و قدردانی از خانواده‌های شهدا و ایثارگران ۱۲۳
۲. به یاد داشتن دشمنی‌های دشمنان و فداکاری شهیدان ۱۲۸
۳. به یاد داشتن درس شهیدان و عمل به پیام آنها ۱۲۹
- ۱-۳. حفظ روحیه‌ی عزّت نفس و ایمان ۱۳۰
- ۲-۳. حفظ و گسترش روحیه‌ی ایثارگری، گذشت و فداکاری ۱۳۰
- ۳-۳. آمادگی همیشگی برای دفاع از ارزشها و حاکمیت اسلامی ۱۳۱
- ۴-۳. تشخیص وظیفه و پاسخگویی به نیاز لحظه ۱۳۱
- ۵-۳. هوشیاری و سر خم نکردن در برابر مستکبران ۱۳۲
۴. الگو گرفتن و الگوسازی از شهیدان برای نسل جوان ۱۳۴
۵. زنده نگه داشتن یاد شهدا در جامعه ۱۳۵
- ۱-۵. اهمّیت زنده نگه داشتن یاد شهدا ۱۳۵
- ۲-۵. روشهای زنده نگه داشتن یاد شهدا ۱۴۳
- ۱-۲-۵. برگزاری مجالس بزرگداشت شهدا ۱۴۳
- ۲-۲-۵. حضور در مناطق جنگی و برگزاری اردوهای راهیان نور ۱۴۵

- ۵-۲-۳. تحقیق در مورد شهدا و عرضه‌ی سیره‌ی آنان ۱۴۷
- ۵-۲-۴. نام‌گذاری ایام و اماکن به نام شهدا ۱۴۷
- ۵-۲-۵. حضور در تشییع پیکرهای مطهر شهدا ۱۴۹
۶. مقابله با معارضان فرهنگ ایثار و شهادت ۱۴۹
۷. حفاظت از خون شهید با حفظ جهت‌گیری‌ها و اهداف شهیدان ۱۵۶
۸. جمع‌آوری، نشر و مطالعه‌ی شرح حال شهیدان ۱۵۹
- ۸-۱. آماده‌سازی و انتشار خاطرات شهدا با بیان و قالب هنری ۱۵۹
- ۸-۲. ترویج مطالعه‌ی شرح حال و وصیت‌نامه‌های شهیدان ۱۶۱
- ۸-۲-۱. آثار مطالعه و تدبیر در وصیت‌نامه‌های شهدا ۱۶۳
- ۸-۲-۱-۱. درس گرفتن از انقلاب معنوی و روح عرفانی شهیدان .. ۱۶۳
- ۸-۲-۱-۲. بهره‌گیری از هدایت الهی ۱۶۶
- ۸-۲-۱-۳. بهره‌گیری از تجارب عملی شهدا در میدان جنگ ۱۶۷
- فصل پنجم: خانواده‌های معظم شهدا** ۱۶۹
۱. ویژگی‌های خانواده‌های معظم شهدا ۱۷۱
- ۱-۱. ویژگی‌های عمومی ۱۷۱
- ۱-۱-۱. همدلی و هم‌ایمانی با شهیدان ۱۷۱
- ۱-۲-۱. آرزومندی هم‌رزمی با شهیدان در میدان مبارزه ۱۷۲
- ۱-۳-۱. صبر و ایستادگی بی‌نظیر خانواده‌های شهدا ۱۷۲
- ۱-۳-۱-۱. علت صبر خانواده‌های شهدا دراز دست دادن شهید ۱۷۴
- ۱-۳-۱-۱-۱. برخورداری از ایمان به خدا و اعتقاد به اسلام ۱۷۴
- ۱-۳-۱-۱-۲. ریشه داشتن صبر خانواده‌ی شهدا در اخلاق اسلامی ۱۷۶
- ۱-۳-۱-۱-۳. تبعیت از سیره‌ی تربیتی اهل بیت (علیهم‌السلام) ۱۷۷
- ۱-۳-۱-۲. آثار و برکات صبر خانواده‌های شهیدان ۱۷۹
- ۱-۳-۱-۲-۱. تبدیل شدن به الگوی ایستادگی برای دیگران ۱۷۹
- ۱-۳-۱-۲-۲. نازل شدن رحمت خداوند بر آنان و نزول لطف خدا ۱۸۲
- ۱-۳-۱-۳-۱. عزت‌آفرینی و شکل‌دهی به هویت و روحیه‌ی ملت ۱۸۳
- ۱-۳-۱-۴. آسودگی از هرگونه خوف و حزن ۱۸۵
- ۱-۴-۱. برخورداری از تربیت صحیح اسلامی و فضایل اخلاقی ۱۸۶

- ۱-۱-۵. احساس عزّت و افتخار به خاطر شهادت فرزندان خود ۱۸۸
- ۱-۲-۲. ویژگی‌های مادران و همسران شهدا ۱۸۹
۲. آثار شهادت برای خانواده‌های شهدا ۱۹۴
- ۱-۲-۱. دستیابی به اجر برتر و رتبه‌ی معنوی بلافاصله بعد از شهدا ۱۹۴
- ۲-۲-۲. عنایت و رحمت ویژه‌ی الهی و توجّه خاصّ شهید ۱۹۷
- ۲-۳-۲. توفیق مجاهدتی طولانی برای دفاع از وجهه‌ی شهادت ۲۰۲
- ۲-۴-۲. شریک بودن در افتخار تمام موقّعیتهای کشور تا ابد ۲۰۲
۳. توصیه‌هایی به خانواده‌های شهدا ۲۰۳
- ۱-۳-۱. اهتمام به خودسازی هرچه بیشتر برای ادامه دادن راه شهید ... ۲۰۳
- ۲-۳-۲. حفظ عزّت نفس و آگاهی روزافزون نسبت به اسلام ۲۰۶
- ۳-۳-۳. پاسداری از خون شهید و ارزشهای الهی شهیدان ۲۰۷
- ۳-۴-۳. حراست از مرزهای فکری و روحی اعتقادی و ایمانی خود و مردم ۲۰۷
- ۳-۵-۳. استقامت، حضور در صحنه‌ی دفاع از انقلاب ۲۰۸
- ۳-۶-۳. افتخار کردن به شهید دادن در راه خدا ۲۱۰
- ۳-۷-۳. تحصیل علم و طی مدارج عالی علمی توسط فرزندان شهدا ۲۱۲
- ۳-۸-۳. آمادگی برای تأمین نیازهای آینده‌ی کشور ۲۱۲
- فصل ششم: شهدای خاص و برجسته ۲۱۵**
۱. علمداران و پیشتازان انقلاب اسلامی ۲۱۷
- ۱-۱-۱. شهید بهشتی ۲۱۷
- ۱-۲-۱. شهید مطهری ۲۱۸
- ۱-۳-۱. شهید رجایی و شهید باهنر ۲۲۰
۲. شهدای اصناف و اقشار خاص ۲۲۱
- ۱-۲-۱. شهدای اصناف و بازار ۲۲۱
- ۲-۲-۲. شهدای نظامی ۲۲۲
- ۱-۲-۲-۱. شهدای ارتش جمهوری اسلامی ایران ۲۲۲
- ۳-۲-۳. نخبگان علمی - هنری شهید ۲۲۳
۳. شهدای برجسته از اقوام کشورمان ۲۲۷
- ۳-۱-۳. پیشمرگان مسلمان کُرد ۲۲۷

- ۲۲۸..... ۲-۳. سلحشوران بختیاری
- ۲۲۹..... ۱-۲-۳. شهید شیرعلیمردان خان بختیاری
- ۲۲۹..... ۴. شهدای مدافع حرم
- ۲۳۴..... ۱-۴. امتیازهای شهدای مدافع حرم
- ۲۳۷..... اهمّیت و مظلومیّت شهدای مرزدار
- ۲۳۸..... نقش شهدای امنیّتی و اطلاعاتی در آرامش کشور
- ۲۳۹..... حقّ بزرگ شهدای مدافع حرم و مرزداری و خانواده‌ی ایشان
- ۲۳۹..... ۵. شهدای حزب‌الله لبنان
- ۲۳۹..... ۱-۵. فرماندهان شهید حزب‌الله
- ۲۳۹..... ۱-۵. سیدعبّاس موسوی
- ۲۴۱..... ۲-۱-۵. حاج عماد مغنیه
- ۲۴۲..... ۲-۵. دیگر شهدای شاخص حزب‌الله لبنان
- ۲۴۲..... ۱-۲-۵. شهید هادی نصرالله
- ۲۴۲..... دعای پایانی
- ۲۴۵..... نمایه‌ها
- ۲۴۷..... آیات
- ۲۴۹..... روایات
- ۲۵۱..... اشعار
- ۲۵۳..... موضوعات
- ۲۶۵..... اشخاص، اقوام، مکانها و.....